

Barış Uğruna Mücadele Edilebilir; Barış Kalıcı Olabilir

Sınıflı toplumların ortaya çıkışından I. Paylaşım Savaşı bitimine kadar olan dönemde uluslararası ilişkileri belirleyen temel yasa, her ülkenin sömürge güçlerinin hammadde kaynakları, sürüm pazarları ve ticaret yolları üzerindeki rekabetleriydi. Oluşan yeni koşullar içinde her ülkenin pazarlanan sömürge gücü yeni bir dünya düzeni istiyor, diplomasının bittiği yerde ise çözüme savaşlar yolu ile ulaşıyordu. 19'ncü yüzyılda acımasız boyutlara ulaşan savaşlara karşı barış hareketi de paralel yürüdü.

Bu dönemde sadece savaşta şiddetin sınırlandırılmasına yönelik olan bu hareket somut ürünler verdi. Yaralıların korunması, esirlerin öldürülmemesi, sivil hedeflerin saldırı dışı tutulması, kadın ve çocukların korunması, zehirleyici maddeler gibi bazı silah türlerinin yasaklanması gibi kazanımlar elde edildi.

I. Paylaşım Savaşı'ndan sonra kurulan bugünkü Birleşmiş Milletler'in nüvesi Cemiyet-! Akşam ile barış hareketi sürdü. Ancak bu yıllarda barış hareketi önemli bir nitelik değişimine uğradı.

Ekim devrimi ile tarih sahnesine çıkan Sovyetler Birliği ve nihayet Dünya Sosyalist Ülkeler Topluluğu ile barış hareketinin önünde yeni bir perspektif açılmıştır. Dünya sosyalist sisteminin, güçler dengesinde ağırlık kazanmasıyla, Dün-

ya Kapitalist sisteminin kendi yapısal çelişkilerini savaş yoluyla dünya halklarına dayatması olanakları da oldukça kısıtlanmıştır.

Bugün barış mücadelesinin temeli olan silahlanmanın frenlenmesi, nükleer silahların sınırlandırılması ancak Sosyalist Sistem'in varlığı ile mümkün olabilir. SALT görüşmelerinden Helsinki ve Belgrad'a kadar uzanan sayısız konferans'ta bu faktörü görmemek olanaksızdır.

Dünya barış hareketi dün'e nazaran bugün çok daha fazla güçleniyor. Dünya Barış Konseyi'nin ağırsıyla nükleer tehlikeye karşı bir barış anlaşması imzalanması için yüz milyonlarca imza toplanıyor. Milyonlarca insan açlıktan ölürken veya yeterli derecede beslenemezken silah tüccarlarının kışkırttığı silahlanma yarışına tepkiler büyüyor. Giderek ülkeler arasındaki barış, güvenlik ve işbirliği olanakları artıyor.

Dünya Barış Konseyi'nin Barış Günü olarak ilan ettiği 1 Eylül tüm dünyada kutlanıyor. Ülkemizde de her geçen gün bu konuda daha somut adımlar atılıyor. Barış Derneği'nin kurulmasıyla bu çabalar daha bir etkinlik kazanıyor.

Silahlanma kışkırtıcıları, ölüm tüccarları da güçlerini kısmen sürdürüyorlar. Ülkeler arasında gerginlik yaratıp şoven duy-

guları körüklüyorlar. «Dış Tehlikeler» yaratıp ülkeleri silahlanmaya itiyorlar, halkların alın terlerini, özellikle A.B.D. silah tekellerinin kasalarına akıtıyorlar.

Ülkemiz gibi tam bağımsızlığını kazanmamış ülkeleri askeri bloklara sokarak hem iç işlerine karışıyor, hem de o ülkeleri üsleriyle, atom yığınaklarıyla dolduruyorlar. Böylesi bir boyunduruk altına giren ülkeler silaha para yetiştiremez oluyor, ekonomik - kültürel kalkınmaları balatanıyor.

Sosyalist ülkelerin, tüm dünya barışçı güçlerinin genel ve tam silahsızlanma, askeri blokların kaldırılması çağrılarını NATO'ular ve Carter yönetimi «Creuse» kanatlı füzeleri ve Nötron bombasının yapımı ile cevap veriyor. Carter seçilmeden önce silahlanma harcamalarını kısacağına dair halkına verdiği sözü tutmuyor.

Tüm dünya silahlanma harcamaları 1950'deki 50 milyar dolardan 1974'de 250 mil-

yar dolar gibi akıl almaz boyutlara ulaşıyor.

Bizler, Maden Mühendisleri için bu durum daha bir anlam kazanıyor. Bilimsel gelişmeleri yakından takip edenler ve silah sanayinin ana girdileri olan demirin, bakırın, aliminyumun, kromun, volframın, nikelin, kobaltın, vanadyumun, boraksın, uranyumun ve toryumun üretiminden sorumlu olarak ölüm tüccarlarının çökmekte olan soğun düzenlerini sürdürebilmek amacıyla kurdukları ağı daha bir gözümüze çarpıyor.

Bunun için tüm dünya barışsever güçlerinin, 1976 Stockholm Konferansında belirttikleri savunma bütçelerinin ilk adımda % 10 indirilmesi ve Birleşmiş Milletler Dünya Silahsızlanma Konferansının en kısa zamanda toplanmasının sağlanması yolundaki önerilerine katılıyoruz.

Genel ve Tam bir Silahsızlanma için EL-ELE.

YÖNETİM KURULU

TMMOB ve 18 ODASI ENERJİ BUNALIMI KONUSUNDA YAPTIKLARI AÇIKLAMADA, «ÜLKEMİZİN ENERJİ SORUNUNA SERMAYE İKTİDARI ÇÖZÜM GETİRMEZ» DEDİLER.

Enerji bunalımının yoğunlukla kendini hissettirdiği günler yaşıyoruz. Burdan, Ülkemizde varolan çarpık kapitalist yapının sürekli bunalımlarının bir sonucudur. Karanlıkta gözgözü görmez olunca yönetim kadrolarında ve iş çevrelerinde bir telaş tır başlıyor. Elektrik enerjisi tüketiminde kişi başına 448 kwh gibi ortalamayla Avrupa'da son sıralarda yer alan ülkemizde, bir yandan ağır sanayi hamleleri için lüks lambalar ışığında toplantılar yapılırken, bir yandan da acil çözüm önlemi olarak «üç lambadan birini söndür» önerisi getiriliyor. Ağır bunalımlı dönemlerin paket çözümlerinden biri yenileniyor; gaz türbini. Bu zor günleri özellikle sanayi çevrelerine hissettirmeden geçirmek için iş saatlerini değiştirilmesi ise bir başka önlem olarak ileri sürülüyor.

Sermayenin yetkili ağızları nedenler üzerinde durmanın anlamsız olduğunu, acil çözüm yolları bulunması gerektiğini belirtiyor. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın İnan da bu yaklaşıma katılıyor ve 1 Ağustos tarihinden itibaren tüm sorumluluğun kendisine ait olduğunu açıklıyor.

Oysa sorumluluklardan böylesi kolay kurtuluş olası değildir. Kaldı ki sorumluluk birey olarak kişilerin değil o kişilerin mensubu oldukları, yıllardır dışa bağımlı bir enerji politikası izleyen egemen sınıflardır. Üzerinde konuşulmaktan kaçınılan nedenler var oldukça, sonuç değişik boyutlarda da olsa hep yenilenecektir.

TMMOB ve ilgili Odaları olarak yıllardan beri bu konuda yöneticileri uyarıcı, kamuoyunu aydınlatıcı açıklamalar yapıyoruz. Mevcut ekonomik ve politik ortamda köklü önlemlerin getirilmeyeceği ol-

gusuna karşın, yinede 1977 ortasında Türkiye'nin genel enerji durumunu gerçek boyutlarıyla kamuoyuna duyurmayı borç biliyoruz.

KÖMÜR REZERVLERİMİZ TAM OLARAK BİLİNMIYOR.

Türkiye'nin birincil enerji tüketiminde 1975 yılı dağılımı, kömür % 22, petrol % 47, hidrolik % 5 ve Odun-tezek % 26 olarak gerçekleşmiştir. Enerji kaynaklarımız incelendiğinde tüketimde ki dağılımın sağlıksızlığı ortaya çıkar. Kömür kaynaklarımız her ne kadar bu maddece zengin ülkelerin kadar bol değilse de, gereksinimlerimizi karşılayabilecek olanaklar yaratılabilecek durumdadır. Gerçekte kömür rezervlerimiz tam olarak bilinmemektedir.

En fazla, bilinen rezervler kamu kesimi elindedirler. Kamuca aranan bir kaç saha dışında özel kesim rezervleri konusundaki bilgiler olasılıklara dayanmaktadır. Kamu ve özel kesim üretimleri ellerinde bulunan rezervlere göre karşılaştırıldığında özel kesimde önemlilerde atıl kapasite olduğu dikkati çekmektedir.

Bu güne dek ülkemizde sağlıklı ve gerçekçi bir kömür politikası, üretim-tüketim planlaması uygulanmamış, gereken yatırımlar zamanında yapılmamıştır. Kömür güncel yönlendirmelere göre kullanılmış, ısınma-ısıtma gereksinimi açığı büyük boyutlara ulaşmıştır. Isınma-ısıtma kesiminin ihmali sonucu bu gün yakacak olan potansiyelinin iki katı ısınmada kullanılmakta, tarımda büyük değer yaratabilecek hayvan gübresi tezek olarak yakılmaktadır. 1979 yılında devreye alınması planlanan Soma, Yatağan, Çan, Kangal ve Or-

haneli termik santral sahalarının özel mülkiyetten kamuya devrinin gerçekleştirilmemiş olması, santrallerin yapımları tamamlansa bile işleyecek kömür bula-mamaları sonucunu doğuracaktır.

Kömür yataklarımız kamulaştırılman, mik-tar ve özellikleri saptanmalı, bunlara göre kullanım yerleri belirlenmeli ve özkaynak-larımıza dayalı, akılcı ve uygulama ola-nağı olan bir merkezi plan uyarınca de-ğerlendirilmelidir.

İHRACAT GELİRLERİNİN YÜZDE 60'ı PETROL İTHALİNE AYRILIYOR.

Ülkemiz 75 milyar kwh ile Avrupa ülkeleri arasında su potansiyeli yönünden 4. gel-mekte ancak bu potansiyelin yalnızca % 9'undan yararlanabilmektedir. Bu arada halen kullanılmakta olan su potansiyeli-nin % 60'ını Keban'ın oluşturduğunu söy-lemekte yarar var.

Sugücü kaynaklarımız böylesine bol iken ve bu yolla elektrik üretimi, diğer kaynak-lara oranla çok daha ucuz iken, enerji üretimimiz büyük ölçüde petrole dayan-dırılmıştır. Petrol hakim sınıflar için kolay enerji, emekçi halkımız için pahalı ener-jidir. Petrol üretimimiz uzun süredir 3 mil-yon ton düzeyindedir. Bu kısıtlı üretime karşın, AP'nin damgasını vurduğu 1965 - 1975 döneminde enerji tüketimi % 27 art-tarken, petrol tüketimi % 80 artmıştır.

Günümüzde ihracat gelirlerinin % 60'm! petrol İthaline yatıran Türkiye, paramızın sürekli değer kaybetmesini de gözönünde tutan kaba bir hesapla, 1980'de ihracat gelirlerinin % 75 - 80'ini petrole vermek zorunda kalacaktır. Türkiye enerji gereksi-niminin yarısını petrole bağlamakla öyle bir kapana girmiştir ki Batı ülkelerinde uygulanan geçici kısıtlama önlemlerinin hiç biri enerji bunalımına çözüm getirme-yecektir.

Petrole yapılan zam tüketicilere büyük oranlarda yansiyacaktır. Gerçekte petrol fiyatlarının yıllardır sübvansiyeye edilmesi sonucu halkın cebinden çıkan para, şim-

di zamın fiyatfaria doğrudan görünür şe-kilde halka ödetrcelektir. Yıllardır hOHaK sirtondan desteklenen ucuz petrol'ün 1/4 ini ve ayrıca pefrol'den üretilen elektriğin (ki toplam elektrik üretiminin 1/3'i eder) 3/4'ünü kullanan sanayi kesitti ise <mcak kârdan zarar etme durumundadır. Şurası da acıktır ki, tekelci sermaye petrole ge-len zammı öne sürüp. Ürettiği mallara aşırı zamlar yaparak kârını artırma yoluna gidecektir.

DOĞU ANADOLU BÖLGESİ ÜRETİMİN YÜZDE 20'İSİNİ KARŞILARKEN, ELEKTRİK ENEJİSİ TÜKETİMİNDE ANCAK YÜZDE 3 ORANA SAHİP.

Türkiye'de elektrik enerjisi istemi yaklaşık olarak her yıl % 15'lik bir artış göstermek-tedir. Bu artış elektrik üretim tesislerinin iki katına çıkarılmasını gerektirir. Yıllardır izlenen yanlış enerji politikası sonucu bugün ülkemizde halkımızın ancak % 50 sine. elektrik enerjisinden yararlanma ola-nağı sağlanmıştır.

Aslında elektrik enerjisi üretimi için önemli parasal kaynaklar ayrılmaktadır. 1976 yı-lında elektrik üretiminin % 30'unun ger-çekleştirildiği petrol ürünleri için 1.6 mil-yar TL. döviz olarak dışarıya aktarılmıştır.

Gene aynı yıl gaz türbinlerinde kuHartian motorin için ödenen para, yakıta ödenen tüm paranın (2.1 milyar TL) % 22.5'üğünü oluşturmakta, buna karşılık" sağlanan öre^tim de tüm elektrik üretiminde ancak % 4'lük bir pay almaktadır.

Bölgelere göre üretim ve tüketimin kar-şılaştırması da yanlış enerji politikasının bir başka görünümünü vermektedir. Top-lam tüketimde % 38 pay alan Marmara bölgesi, toplam enerji üretiminin ancak % 20'sini karşılamakta, buna karşın top-lam tüketimdeki yeri % 3 olan Doğu Ana-dolu'da, üretimin % 20'si .yapılmaktadır.

Sermaye iktidarlarının yanlış üretim ter-cihi, dengesiz tüketim politikası, sektörü bu gün içinden çıkılmaz bir darboğaza sokmuştur. Bu durum ortadayken «bir

ayda elektrik enerjisi sorunu ortadan kalkacaktır» demek gerçekçilikten uzaktır. Yukarıda özetlenen enerji kaynaklarının durumunu değerlendirdikten sonra bu kaynakların belli başlı kullanıcısı olan ulaşım ve sanayi kesimlerini de kısaca irdelemekte yarar vardır.

YANLIŞ ULAŞIM POLİTİKASI VE ÇARPIK SANAYİLEŞME ENERJİ TÜKETİMİNDE İSRAFA YOL AÇIYOR.

Ülkemizde büyüyen otomotaj sanayiinin bir sonucu olarak karayolu taşımacılığı büyük bir akaryakıt israfına yol açmaktadır. Maliyet yönünden avantajı açık olan demiryolunun yoiou taşımacılığındaki payı % 8, yük taşımacılığındaki payı ise % 26, gibi düşük düzeylerde. Özendirilen özel oto ile seyahat ise ülke ekonomisine otobüs ve trenden 5 - 6 kat fazlaya mal olmaktadır.

Linyitin % 19'unu, petrolün % 25'ini, elektriğin de % 74'ünü tüketen sanayi kesimi dışa bağımlı, tekelci, montajı ve tüketim malları üretimine dönük bir yapıdadır. Sanayi kesiminde elektriğin en çok kullanıldığı alanlar özel kesimin egemen olduğu gıda meşrubat, tekstil, deri giyim vb. dallardır. Temel sanayi diyebileceğimiz yerlere, sanayi elektrik kultanımının % 36'sı düşmektedir. Bir başka deyişle devletçe maliyetinden ucuz olarak satılan enerji aslında tüketim sanayiini geliştirmek için kullanılmaktadır. Üstelik bu tür sanayi ardından zorunlu olarak yeni enerji israf alanları da getirmektedir. Öte yandan en çok elektrfk enerjisi gereksinimi duyan ağır sanayi kuruluşlarından biri olan Seydişehir Alüminyum Tesisleri ise bir türlü çalıştırılmamaktadır.

Sermaye bu gün üretim yapabilmek için istediği enerjiyi aslında uluslararası tekelci sermayeyle birlikte kendi kârını ko-

rumak için istemektedir. Sermaye gücünü üretim niteliğinden değil, emperyalist-kapitalist dünyadan almaktadır. Sermaye sınıfının kalkınmaya katkısı olmadığı gibi, onun en büyük engelidir.

SONUÇ VE ÖNERİLER.

— Öz kaynaklarımıza dayalı bir enerji politikası izlenmelidir:

— Enerji üretiminde kullanılan tüm kaynaklar kamulaştırılmalıdır.

— Kaynaklarımızın rezerv ve özellikleri bilimsel bulgularla İvedilikle saptanmalı »e bunlara göre en uygun kullanım yerleri belirlenmelidir.

— Enerji üretimi yurt gerçeklerine uygun bir merkezi plan uyarınca ve kamuca gerçekleştirilmelidir.

— Isınma - ısıtmaya gereken önem verilerek, yakacak odun potansiyeli üstündeki ocunun yakıt olarak kullanılmasını engelleyecek önlemler getirilmeli, hayvan gübresinin tarımda kullanılması amacıyla diğer yakıtlarla İkamesi sağlanmalıdır.

— Lüks ve pahalı ulaşım yöntemleri terk edilerek, demir ve denizyolu taşımacılığı geliştirilmelidir.

•— Enerji kayıplarını azaltmak ve bölgeler, arası dengeyi sağlamak amacıyla sanayi planlamasında enerji üretim merkezlerinin yeri gözönüne alınmalıdır.

— Elektrik enerjisi üretiminde fuel-oii santralleri ve gaz türbinleri gibi dışa bağımlı ve pahalı üretim maddeleri terkedilmelidir.

Tüm bu öneriler gerçekleştirilmeden enerji sorununa kalıcı çözümlerin getirilmesi beklenemez. Kolay ve kısa vadeli çözümler peşinden koşan sermaye iktidarlıdırca enerji sorununun giderilmeyeceği açrktr.